

OB 30-LETNICI

V sredo, 15. t.m., je poteklo 30 let, od kar so na openski gmajni, v ledeno mrzlem jutru padli pod fašističnimi streli Viktor Bobek, Ivan Ivančič, Simon Kos, Pinko Tomažič in Ivan Vadnal. Zloglasno fašistično posebno sodišče je bilo namreč sklenilo, da mora pet mladih slovenskih fantov žrtvovati svoja življenja kot kazen, ker so se predrznili upreti se njegovi genocidni in totalitarni politiki, in kot opomin slovenskemu in hrvaškemu ljudstvu v Italiji, da je režim trdno odločen s silo zadušiti tudi najmanjšo zahtevo ali še tako skromno prizadevanje za priznanje pravice do narodnega obstoja in do svobode.

Ne smemo tudi pozabiti, da je bil fašizem v času, ko je njegovo posebno sodišče zasedalo v Trstu in sodilo 59 slovenskim ljudem s Primorskega, na višku svojega osvajalnega poleta. Zato je veličina padlih žrtev in vseh obtožencev na tem v takratni italijanski in mednarodni javnosti zelo razglašenem procesu še večja in tembolj pomembna, ker so ti naši bratje v resnici prižgali iskro splošnega upora proti fašistični totalitarni vladavini in dejansko pokazali zatiranim in še svobodnim narodom v Evropi in svetu pot, ki jo je bilo treba ubrati, če so hoteli enkrat za vselej obračunati s fašizmom in prihraniti svetu še večje zld.

Ko se ob tej obletnici s hvaležnim srcem spominjamo svojih žrtev, menimo, da se nam vsem nudi lepa priložnost, da gremo nekoliko globlje vase in razmislimo, kakšen nauk nam za današnje razmere lahko dajejo tragični dogodki izpred 30 let.

Mislimo, da si moramo najprej prizadevati, da znamo pravilno ceniti in vrednotiti pridobitve demokratične družbe, v kateri danes živimo in ki je nastala tudi s pomočjo in kot posledica boja naših ljudi. Res je, da današnja družba ni takšna, kakršno si jo je zamišljalo in za kakršno se je bojevalo ter žrtvovalo toliko naših bratov in sestra. A prav tako je tudi res, da obstajajo danes pogoji, ki omogočajo, da pridejo do vidnega izraza naša politična in druga prizadevanja.

Ob drugem tržaškem procesu se je jasno izkazalo, da je v boju proti fašizmu dejansko prišlo do enotne fronte vseh slovenskih ljudi na Primorskem, ne glede na politično prepričanje in svetovno naziranje ali socialno pripadnost vsakega posameznika. Prišlo je hkrati do enakopravnega in demokratičnega sodelovanja raznih političnih in idejnih skupin, ker je bila vsaki skupini priznana pravica do lastnega maneverskega prostora, in je bila že vnaprej izključena vsaka možnost kakršnegakoli izigravanja.

Menimo, da bi tudi v današnjih spremenjenih in nedvomno ugodnejših okoliščinah taka metoda dela in takšni medskupinski odnosi morali ohraniti polno veljavnost, če se hoče mo izogniti skušnjavi instrumentaliziranja političnega delovanja kot tudi daljnih in bližnjih zgodovinskih dogodkov ter zlasti imeti jamstvo, da bo tudi naš boj uspešen, kot je bil tisti pred 30 leti.

D. L.

IZJAVA PODPISNIKOV

Vsem Slovincem enake pravice

Dopisniki pisma, ki smo ga 3. dec. 1970 naslovili na predsednika vlade Republike Italije Emilia Colomba z zadoščanjem ugotavljamo, da je predsednik vlade izpolnil našo željo in sprejel 2. t. m. delegacijo, ki smo jo določili, da nas zastopa.

Visok čut odgovornosti, ki je prišel do izraza v enotnem in lojalnem nastopu Slovincem ne glede na politično, ideološko in organizacijsko pripadnost, je v prvi vrsti omogočil prvo srečanje zastopnikov slovenske narodnostne skupnosti v Italiji z najvišjim predstavnikom izvršne oblasti v državi.

Samo srečanje je pomembno iz več vidikov. Dokazuje namreč da je v odločujočih političnih krogih v državi prodrlo spoznanje, da so postala nerešena vprašanja slovenske manjšine v Furlaniji — Julijski krajini tako pereča, da se mora z njimi soočiti predsednik vlade. Dana je bila možnost neposrednega stika Slovincem z predsednikom vlade, kar odpira novo obdobje v odnosih med izvršno oblastjo in slovensko manjšino glede razreševanja naših odprtih problemov.

Predsednik vlade je v odgovoru delegaciji navedel sledeča načela, po katerih se vlada ravna in se bo ravnala pri obravnavanju in ukrepanju v zvezi z manjšinami, posebej še za našo: italijanska država želi v duhu ustave ovrednotiti in spoštovati manjšine, ki pomagajo tkati združevalni proces; vlada nasprotuje vsaki obliki asimilacije; vsi splošni manjšinski problemi zanimajo vso slovensko skupnost brez razlike, norme veljajo torej za vse Slovincem enako.

Predsednik Colombo je prevzel nekatere obveznosti, po katerih bo vlada dala pobude za razvoj in kulturni napredek slovenske narodnostne skupnosti; vlada bo pospešila postopek za sprejetje osnutka dopolnilnega šolskega zakona Škerk - Belci, pri čemer bo podrobno proučila izboljševalne amandmaje med parlamentarno razpravo; pripravljena je ukrepati, da se ukinejo fašistični zakoni ter zadovoljiti utemeljena pričakovanja za harmonični razvoj naše skupnosti s proučitvijo zakonodajnih aktov, ki so potrebni in s pomočjo jo upravnih ukrepov, ki bodo omogočili učinkovite in nagle rezultate.

Podpisniki z zadovoljstvom sprejemamo izrečena načela, obžalujemo pa, da se ta načela ponekod ne uresničujejo, drugod pa zelo počasi.

Obljubo o proučitvi zakonodajnih aktov za harmoničen razvoj naše skupnosti razumemo kot obvezo, da bo vlada izpolnila našo današnjo osnovno zahtevo, da se sprejme celovit zaščitni zakon in ki naj bi

veljal za tržaško, goriško in videmsko pokrajino.

Ceprav ni predsednik vlade izrecno naštel obveznosti glede uvedbe slovenskih šol v videmski pokrajini, razširitve šolske mreže, prisotnosti slovenskih funkcionarjev v raznih organih, pravice slovenskega jezika, uvedbe slovenskega televizijskega programa ter povrnitve škode, ki jo je povzročil fašizem Slovincem, si ne moremo brez sprejetja posebnega zaščitnega zakona zamisliti, na kakšen način in kdaj naj se uresniči načelo, da vlada nasprotuje vsaki obliki asimilacije, da našo manjšino spoštuje in da jo želi ovrednotiti.

Vsaka restriktivna razlaga gornje obveze bi naštetna načela spremenila v prazno frazo, kar prav gotovo ni bil namen predsednika vlade in ne bi zadovoljila našega utemeljenega pričakovanja.

V zvezi s tem ne odklanjamo uveljavljanja posameznih manjšinskih pravic, ki jih bodo vsebovali posamezni zakoni, ki bodo sprejeti v najbližji bodočnosti, smo pa odločno proti temu, da bi tak fragmentaren način razreševanja naših potreb postal sistem.

Ne strinjamo se z omejitveno interpretacijo Posebnega statuta Avtonomne dežele - Furlanije - Julijske krajine in vztrajamo na zahtevi po priznanju širših pristojnosti dežele v uveljavljanju naših narodnostnih pravic.

Prav tako razumemo, da različne okoliščine terjajo tudi različne načine izvajanja istega načela v smislu, da je treba načela različno, toda resnično, pravično in učinkovito izvajati. Ne moremo pa razumeti, da bi jih zaradi različnih zgodovinskih in ambientalnih pogojev samih načel in ambientalnih pogojev samih načel ne izvajali ali pa izvajali samo delno. To bi predstavljalo protislovje, v katero, si mislimo, da predsednik vlade, ni želel pasti.

Znano nam je, prihajajo v Rim glasovi, da Slovincem v videmski pokrajini ni treba priznati narodnostnih pravic. Nosilci teh glasov so nad sto let z nasiljem in grožnjami preprečevali, da bi glasovi avtohtonih slovenskih prebivalcev teh krajev segli čez domači prag.

Biti danes proti asimilaciji, pomeni tudi obsoditi asimilacijo v preteklosti in popraviti krivice, ki jih je asimilacija povzročila.

Zaradi tega je treba dosledno uveljaviti načelo, da veljajo norme za vse Slovincem enako. Preprečiti je treba vsakršen pritisk in nadzor nad domačini, ki zahtevajo svoje pravice.

(Nadaljevanje na 3. strani)

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 19. decembra, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 10.15 N. Kraigherjeva: »Nina na Cejlonu«. Mladinska zgodba. Dramatizirala D. Kraševčeva. RO, vodi Lombarjeva. 11.35 Ringaraja za naše malč. ke. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... 13.30 Glasba po željah. 14.45 Glasba iz vsega sveta. 15.45 Miniaturni koncert. 16.30 Sport in glasba. 17.30 A. Strindberg: »Smrtni ples«. Drama, režira Rustja. 19.00 Mali ansambli. 19.30 Bednarik »Pratika«. 19.45 Pianist Lesjak. 20.00 Šport. 20.30 Sedem dni v svetu. 21.00 Iz slovenske folklo-re. 21.20 Semenj plošč. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.20 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 20. decembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Slovenski motivi. 7.30 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (zas rednje šole) Naši pesniki in pisatelji: »Fran Saleški Finžgar«. 12.10 Pomenek s poslušavkami. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Disc-time, pripravljala Lovrečič - Beseda o poeziji - Ne vse, toda o vsem. 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Radio za šole (ponovitev). 18.50 Slavni dirigenti: Bruno Walter. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.40 Zbor »Tartini«. 20.30 Pesmi brez zatona.

♦ TOREK, 21. decembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Slovenski motivi. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 11.50 Saksofonist Papetti. 12.10 Bednarik: »Pratika«. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas - Novice iz sveta lahke glasbe. 18.15 Umetnost. 18.30 Komorni koncert. 18.50 Veliki mojstri jazza. 19.10 Pesniški svet Srečka Kosovega, prip. M. Kravos. 19.20 Otrovi pojò. 19.30 Nekoč je bilo... 19.45 Pesmi in plesi iz Argentine. 20.00 Šport. 20.30 Britten: »Noetova bar-ka«. 21.30 Relax ob glasbi. 22.05 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 22. decembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Slovenski motivi. 7.30 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (zaš. stopnjo osnovnih šol) »Ritmčne vaje«. 12.10 Brali smo za vas. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na radiu Trst. Slovenščina za Slovence - Kako in zakaj. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (ponovitev). 18.50 Duo Perpich - Passaglia. 19.10 Higiiena in zdravje. 19.40 Moški zbor »Vasilij Mirk« s Proseka in Kontovela vodi Ota. 20.00 Šport. 20.30 Simf. koncert. V odmoru (21.20) Za vašo knjižno polico. 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 21. decembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Slovenski motivi. 7.30 Jutranja glasba. 11.15 Šopek slovenskih pesmi. 12.10 Kulturni odmevi. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce - Disc-time - Slovarček sodobne znanosti - Ne vse, toda o vsem. 18.15 Umetnost. 18.30 »Gor in dol po sred' vasi«, prip. Grudnova. 18.50 Glasbena beležnica. 19.10 Pisani balončki. 19.30 Vam ugaja jazz? 19.45 Zbor »H. Schütz«. Šport. 20.30 M. Ceti: »Odjek sanj«. Drama. RO. 21.55 Skladbe davnih dob. 22.05 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 24. decembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Slovenski motivi. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 12.10 Pomenek s poslušavkami. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Govorimo o glasbi. 18.15 Umetnost. 18.30 Sodobni ital. skladatelji. 18.45 Hampton in njegov Jazz Group. 19.10 Slovenski narečni dokumenti. 19.20 Novosti v naši diskoteki. 19.45 Moški vokalni kvartet »Zvonček«. 20.00 Šport. 20.30 Gospodarstvo in delo. 21.00 »Zvonovi naših cerkva oznanjajo Sveti večer«. Napisal Peterlin. RO. 22.00 Koncert božičnih pesmi Združenih cerkvenih pevskih zborov Trstu pod Banovim vodstvom. 22.35 Večerne melodije. 23.30 Božič v svetu. 24 - 01.00 Prenos polnočnice.

♦ SOBOTA, 25. decembra, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 »Ta dan je vsega veselja«, slovenske božične ljudske pesmi. 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 11.00 Bugamelli: »La notte Santa«. 11.20 Pertot: »Pig, Peg in čokoladna torta«. Otroška igra. Radijski oder vodi Lombarjeva. 11.40 Ansambli lahko glasbe. 12.00 Opoldanski koncert. 12.30 Glasba po željah. 13.30 Glasba po željah. 14.45 Zabavajo vas James Last, Orfeo Enrico Morena in Richard Purvis. 15.30 »Naš Božič«. Enodejanka. Besedilo in izvedba: Prosvetno društvo »Rečan« z Les. 16.10 Božične pesmi domačih skladateljev. 16.40 Nekaj jazza. 17.00 Glasba za mlade. 18.00 V. Beličič: »Luč v nas«. 18.30 Koncertisti naše dežele. 18.50 Malacrinov in Chakesfieldov orkester. 19.10 Pod farnim zvonom župne cerkve Sv. Ivana v Gorici. 19.40 Poje Rebrov. 20.00 Šport. 21.00 M. Mahnič: »Eno je dete rojeno«. Božična igra. RO, režira avtor. 22.25 Božične harmonije.

Indijsko-pakistanska vojna in nerazviti

Nekdo je dejal, da so mali narodi samo drobiž, s katerim si velesile plačujejo medsebojne dolgove. Francoski dnevnik »Le Monde« je pred dnevi v nekoliko modernejši obliki zapisal isto takole: »Trije veliki, to je Združene države, Sovjetska zveza in komunistična Kitajska, se bodo še dalje obkladali z vljudnimi besedami ter se po drugi strani mirno borili do zadnjega Indijca, zadnjega Pakistanca in zadnjega Bengalca«.

Z izbruhom indijsko-pakistanske vojne se je v Aziji začel popoln preobrat ravnotežja sil. V Vietnamu sta se Sovjetska zveza in Kitajska kljub medsebojnemu sporom znašli skupaj proti Združenim državam. V Vzhodnem Pakistanu pa Kitajska zaradi sporov z Indijo nasprotuje narodno-osvobodilnemu gibanju Bangla deš ter podpira vojaški režim Jahja kana. Združene države so se v negotovem kolebanju pravzaprav znašle na strani Jahja kana in Kitajcev ter so se poslabšali njihovi odnosi z dolgoletno prijateljico Indijo. Sovjetska zveza podpira napadko Indijo ter ima proti sebi tandem Amerika-Kitajska, s čimer je postavljeno na glavo razmerje glede Vietnamu.

Kako se je politika v Aziji zapletla, kažejo besede kitajskega ministrskega predsednika Cuenlaja, ki je dejal: »Odslej v tem delu sveta ne bo miru«.

Kitajsko nasprotovanje Bangla dešu pa potrjuje — če so sploh še bili potrebni dokazi — kako so pogosto lepe besede o narodnoosvobodilnih gibanjih gola demagogija.

Nadaljna tragika je v tem, da gre pri Indiji in Pakistanu za vojno med dvema nerazvitema deželama, katerih ljudstvu nujno potrebuje kruha, ne pa topov.

Za tako imenovani tretji svet od Azije preko Afrike do Latinske Amerike, je usodno da je v njem polno vojaških diktatur, ki se zanimajo bolj za oboroževanje kot pa za socialno blaginjo svojih ljudstev. Na ta način so nerazvite dežele vedno bolj zaostale ter jih loči vedno večji prepad od bogatih industrializiranih držav.

Znano je, da se samo ameriški izvoz orožja v zaostale dežele poveča letno za devet odstotkov, medtem ko kosmati narodni dohodek nerazvitih narašča dvakrat bolj počasi. Leta 1969 so zaostale države prejele štiri milijarde dolarjev gospodarske pomoči, medtem ko so za oboroževanje porabile celih 19 milijard dolarjev. Če se bo nadaljeval sedanji tempo oboroževanja, bo svet leta 1980 izdal za orožje že 350 milijard dolarjev letno. To pa je tritisočkrat več, kot bi bilo potrebno za sistemacijo bengalskih beguncev, katerih je na milijone.

Egidij Vršaj

—o—

V četrtek, 16. f.m. se je vdala pakistanska posadka v Dacci indijskim četam, s čimer je dejansko končana vojna v Vzhodnem Pakistanu in se začena življenje samostojne države Bengalije.

Položaj na Hrvaškem se še ni pomiril

Pred dnevi se je sestel centralni komitej Zveze komunistov Hrvaške in razpravljalo o najnovejšem političnem položaju, kot se je pokazal po zadnjih nastopih predsednika Tita v predsedstvu Zveze komunistov Jugoslavije. Maršal Tito je, kot znano, ostro nastopil proti pojavom hrvaškega nacionalizma in hudo grajal hrvaško politično vodstvo, ki je po njegovem mnenju bilo premalo odločno v boju proti omenjenim pojavom.

Posledica Titovega nastopa je bila, da je v vrstah partijskega vodstva prišlo do korenitih sprememb. Od svojih položajev so namreč odstopili predsednica centralnega partijskega komiteja dr. Savka Dabčević-Kučar, član predsedstva jugoslovanske republike Mika Tripalo, tajnik izvršnega komiteja hrvaške partije Pero Pirker, tajnik zagrebške partijske organizacije Srečo Bijelič in še nekateri drugi visoki voditelji, med njimi tudi predsednik Zveze borcev Hrvaške.

Kdor ne pozna dobro razmer v Jugoslaviji in zlasti na Hrvaškem, bo iz časopisnih poročil s težavo razbral, kateri so globlji vzroki, zaradi katerih je predsednik Tito tako odločno obsodil del hrvaškega partijskega vodstva. Kakšen naj bi bil politični program tako imenovanih nacionalistov, ni namreč nikjer razvidno, razen dejstva, da so ob sestavi sprememb, ki naj bi se vnesle v dosedanje ustavo, prišla do izraza različna gledanja, predvsem kar zadeva pristojnost SR Hrvaške na raznih področjih družbenega in gospodarskega življenja. Nikjer pa nismo zabeležili odkrite težnje po kakem separatizmu, o čemer je tu pa tam danes govora.

Res pa je tudi, da se »nacionalisti« niso izjavili, kako nameravajo urediti odnose med Hrvati in Srbi v okviru SR Hrvaške, glede na dejstvo, da predstavljajo v tej republiki Srbi manjšino.

Po vsem tem, kar se je zgodilo, je treba sklepati, da je tako imenovano hrvaško nacionalno »gibanje« verjetno zavzelo take politične dimenzije, ki bi s časom utegnile spraviti v nevarnost celotno jugoslovansko državno zgradbo.

Drži pa, da je to gibanje imelo za seboj tudi precejšen del mladine, zlasti univerzitetne, saj je približno pred letom dni prevzelo vodstvo študentske organizacije na Hrvaškem. Tej smeri je pripadal tudi eden izmed prorektorjev hrvaškega vseučilišča študent Ivan Čičak, ki so ga pred dnevi skupno z drugimi voditelji Zveze študentov aretirali pod obtožbo protiustavne dejavnosti in poskusa nasilne spremembe sedanjega političnega in družbenega reda v državi.

Kot kaže, pa se položaj še ni pomiril, saj prihajajo vesti, da so bile te dni po Zagrebu študentske demonstracije in nemiri, pri katerih je prišlo tudi do spopada s policijo. Demonstranti so hoteli pokazati svojo solidarnost s tistimi partijskimi voditelji, ki so odstopili.

Ob poplavi svinca, ki jo je zaslediti v jugoslovanskem časopisju v zvezi s tem zapletenim dogajanjem, se nam zdi še najbolj tehtna in politično modra izjava vodstva or-

(dalje na 5. strani)

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Crispi 54 - tel. 77-21-51

Nedostojanstven špektakel

Znani rek pravi, da je najslabša demokracija vendarle boljša od najboljše diktature, in to je tudi res. Vendar pa ni treba, da se demokracija v vsem zanaša na to in včasih pozabi na svoje dostojanstvo. To pa se te dni dogaja v Rimu. Po tolikih glasovanjih v parlamentu še vedno niso mogli izvoliti novega predsednika republike.

Noben kandidat dozdej ni dobil potrebne absolutne večine, ki znaša 505 glasov. Pri vseh glasovanjih je zbral največ glasov socialistični kandidat De Martino, ki ga voli levica; vedno okrog 400. Krščansko-demokratski kandidat Fanfani je stalno zaostajal, ker so glasovali zanj praktično samo njegovi strankarski kolegi, dokler niso sklenili, da se začasno vzdržijo, ko so spoznali, da predstavlja vse skupaj le »mrtev tek«. Socialni demokrati volijo Saragata, liberalci Malagodija, misovci oddajajo pri zadnjih glasovanjih bele glasovnice.

Izhoda trenutno še ni videti, Fanfani se je začel na lastno pest pogajati s strankami razen desnice, da bi jih pridobil za svojo kandidaturo. Znano je, da je mož častihlepen, a sposoben, zato — in pa ker se je zdelo, da bodo zanj še naprej glasovale vse struje v stranki — ga je krščansko demokratska stranka tudi kandidirala. Zdaj pa se že diskutira, da bo morala postaviti drugega kandidata, ki bo sprejemljivejši za druge stranke sredinske levice. Govori se o Moru, sedanjemu zunanjemu ministru, ki pa postavlja določene pogoje. Ne bi se rad osmešil, da bi ostal tudi on neizvoljen, kljub vsemu ponujanju. Levica pa razmišlja o Nenniju.

Po mnenju komentatorjev so ta glasovanja pri volitvi predsednika razodela, da je sredinska levica — največ po krivdi socialistov, ki jih zanaša spet vedno bolj na levo, v »nova naprednejša ravnovesja«, t.j. v zavezništvo s komunisti — v razpadu. Toda demokratične alternative ji ni videti. Teoretično prihaja v poštev kombinacija levo krilo krščanske demokracije - socialisti - komunisti (seveda bi pomenilo to velikansko tveganje in bi verjetno sunilo italijansko gospodarstvo v kaos) ali premik KD na desno, v zavezništvo z liberalci, kar bi bilo prav tako tvegano in bi ogrozilo bistvene socialne reforme.

Izhod iz vsega tega je le eden: v spoznanju strank sedanje sredinske levice, da ni druge veljavne alternative kot sedanji sredinsko-levi blok; v katerem pa bi morala vladati večja enotnost idej in zlasti glede namenov

NOVI JUGOSLOVANSKI GENERALNI KONZUL V CELOVCU

V Celovcu je nastopil svojo službo novi jugoslovanski generalni konzul BOJAN LUBIČ. Novi generalni konzul dobro pozna koroške razmere, saj je bil več let predsednik komisije za manjšinska in izseljenska vprašanja ter za mednarodne zveze slovenske republike.

Pri nastopnem obisku generalnega konzula pri koroškem deželnem glavarju Simu je ta poudaril pripravljenost za nadaljnje boljšanje avstrijsko-slovenskih odnosov.

8. t.m. se je novi generalni konzul udeležil slovenske predstave Eliotove drame »Umor v katedrali« v Celovcu, katere se je udeležil tudi celovški škof Köstner.

in cilja. Predvsem pa je potrebna večja zavest odgovornosti.

Te dni se je izkazalo, da je ponesrečeno tisto določilo ustave, ki predpisuje, da se predsednik voli v parlamentu, ker s tem je postala volitev najvišjega predstavnika italijanske demokracije stvar barantanj med strankami in vlačenje za vrv, klavrn špektakel za ljudstvo, ki to opazuje. Hkrati že vnaprej zmanjšuje ugled državnika, ki bo končno zmagal na tej »tekmi«. Gotovo bi bilo bolje, da bi parlament določil pri prvem glasovanju kandidate, nato pa bi ljudstvo z direktnim glasovanjem izbralo predsednika med tistima dvema kandidatom, ki bi dobila pri glasovanju v parlamentu največ glasov. Enkrat na sedem let si italijanska demokracija pač lahko privoščiti tudi take volitve, ki bi dale ljudstvu priložnost, da direktno izrazi svojo voljo, ko ga hoče imeti za predsednika.

O etničnih problemih v Italiji

Objavljamo besedilo resolucije, ki jo je na svojem zborovanju, 17. oktobra 1971 v Milanu, odobrila Italijanska komisija Evropskega federalističnega gibanja (Commissione italiana del Movimento Federalista Europeo).

Vredno jo je objaviti, čeprav z zamudo (ker smo jo prejeli šele zdaj), ker izraža zanimivo stališče op. opisu prebivalstva in manjšinski politiki italijanske vlade.

»Italijanska komisija Evropskega federalističnega gibanja, zbrana v Milanu 17. 10. 1971,

JEMLJE NA ZNANJE, da prihodnji popis italijanskega prebivalstva, ki bo 24. 10., ne predvideva nobene oblike ugotavljanja etnično-jezikovnih manjšin, ki živijo v Italiji, razen za Slovence Tržaškega ozemlja in za Nemce bocenske pokrajine, ki notorično uživajo močno podporo iz inozemstva, in za del Ladincev, ki zaradi zemljepisne lege delijo usodo Nemcev v bocenski pokrajini;

OBSOJA odločno to odločitev, ker jo šteje za nadaljevanje nacionalistične in fašistične politike uničevanja etnično-jezikovnih manjšin;

VABI vse etnično-jezikovne manjšine, da se strnejo okoli E.F.G. za boj proti absolutni državni suverenosti, ki je pravi izvor politike uničevanja etnično-jezikovnih manjšin, ki jo je na bolj radikalen način izvajal fašistični režim in jo v bistvu nadaljuje sedanja republikanska vladavina.»

PROŠNJA ROJAKOM!

Rojaki in rojakinje!

Odbor za postavitev spomenika žrtvam narodnoosvobodilne borbe iz Škedenja, Kolonkovca in Sv. Ane je začel zbirati sredstva za izvedbo lepe zamisli. Pobuda bo uspela le ob najširšem sodelovanju rojakov.

Zato poziva odbor vse demokrate — Slovence in Italijane — da prispevajo k tej akciji.

Posebej pa vabimo vse bivše partizane, aktiviste in sorodnike žrtev, da sodelujejo pri organizaciji vsega potrebnega dela. Ker bomo morali v kratkem sprejeti važne odločitve, pri katerih želimo, da bi soodločali sorodniki padlih ter vsi nekdanji borci in aktivisti, vabimo vse imenovane, da se prijavijo podpisnemu odboru, kar lahko storijo osebno ali z dopisnico na naslov: Odbor za spomenik žrtvam NOB (pri P.d. Ivan Grbec) 34146 TRST, Škedenjska ulica 124.

VSEM SLOVENCEM

(Nadaljevanje s 1. strani)

Podpisniki sprejemajo z zadovoljstvom besede predsednika vlade, da pomeni sestanek slovenskih zastopnikov z njim izhodišče za nadaljnje delo. Poudarjamo, da bomo na tej podlagi terjali od vlade čimprejšnjo izpolnitev vseh zahtev, ki jih vsebuje naše pismo in priznanje pravic, ki jih predvidevajo zakonski osnutki za zaščito naše skupnosti.

Štejemo si v svojo dolžnost nadaljevati z akcijo, da pride do čimprejšnje parlamentarne razprave in sprejema zakona o globalni zaščiti pravic slovenske manjšine v Italiji. Prepričani smo, da bomo pri tem naleteli na razumevanje in podporo večine parlamentarnih skupin.

Trst, 11. decembra 1971

PODPISNIKI PISMA
PRESEDNIKU VLADE
EMILIU COLOMBU

Na omenjenem sedežu bo na razpolago član odbora vsako sredo od 19. do 20.30.

Odbor za postavitev spomenika žrtvam NOB Škedenj - Kolonkovec - Sv. Ana.

NA OBZORJU ZDRUŽITEV IRSKE?

V Severni Irski se nadaljujejo spopadi in atentati, ki zahtevajo vedno več smrtnih žrtev. Ne mine dan brez mrtvih. Toda počasi se Angleži vdajajo v misel, da je združitev Irske neizogibna, po stoletjih, odkar je stegnil angleški imperializem kremplje po njej. Gre v bistvu le še za pogoje združitve, vendar lahko še dolgo traja, preden se bodo zbogali. Veliko bo odvisno tudi od modrosti in diplomatske sposobnosti irskih državnikov.

»GLASBENA MLADINA« V TRSTU

Skupina višješolcev in visokošolcev, ki se zanimajo za glasbo, je sestavila pripravljalni odbor Osnovne skupnosti Glasbene mladine — Trst.

Namen odbora je, da v sodelovanju z Glasbeno Mladino Slovenije posreduje čim širšemu krogu slovenske mladine na našem področju, zlasti še na slovenskih šolah, kvalitetne koncerte, tako z domačimi solisti in ansambli kakor z gostovanji, ter glasbena predavanja.

Odbor bo povabil k sodelovanju tudi zastopnike dijakov višjih šol v Trstu.

4. ABONM. KONCERT GLASBENE MATICE

GLASBENA MATICA - TRST

Četrty abonmajski koncert

V nedeljo, 19. decembra 1971 ob 17. uri v Kulturnem domu, ul. Petronio 4

ZBOR IN ORKESTER

CONSORTIUM MUSICUM

iz Ljubljane

G. F. HAENDEL: MESIJA

Oratorij za solo, zbor in orkester

Solisti:

Marija Gorenc, sopran

Milka Evtimova, alt

Mitja Gregorač, tenor

Jože Stabej, bas

Orgle: Tone Potočnik

Dirigent: MIRKO CUDERMAN

Rezervacija in prodaja vstopnic v pisarni Glasbene Matice (Ul. R. Manna 29, tel. 418605) ter eno uro pred pričetkom koncerta pri Blagajni Kulturnega doma.

S Tržaškega

O problemih v dolinski občini

Prejšnji teden je občinski svet v Dolini obravnaval proračun za prihodnje leto 1972. Med drugimi govorniki v razpravi je bil tudi svetovalec Slovenske skupnosti Bernard Žuljan iz Ricmanj. V svojem posegu je predvsem prikazal potrebe svoje vasi, ni pa pozabil splošnih problemov, ki tarejo občino. Med temi je predvsem razlašanje, ki je prizadelo Ricmanje in Log prav posebno s tem, da so tema dvema vasema odvzeli najboljše ravninska zemljišča. V zameno nista dobili ničesar, ne moralne ne stvarne odškodnine. Enako povzročajo škodo, vidno in nevidno, trije veliki industrijski obrati, ki so v bližini vasi.

Potem se je svetovalec Žuljan pritožil, da zdravniška ambulanta in poštni urad, ki sta za Ricmanje v Borštu, nista dosegljiva z nobeno direktno povezavo z avtobusom. Cesta tudi ni razsvetljena do Loga, in zato nevarna za tiste, ki gredo v večernih urah v ambulanto INAM. Sploh je vsa ta pokrajinska cesta zelo prometna in nevarna za pešce, posebno pa za šolske otroke. Zato bi jo bilo treba preurediti. Občina naj za ta dela posreduje pri pokrajini. Istočasno s temi deli pa naj se popravi tudi kanalizacija, da bodo stroški manjši in da ne bo treba dvakrat razruti vse ceste. Tudi napeljava primerne razsvetljave bi bila lahko opravljena ob splošnih popravilih.

Drugi del govora je Žuljan posvetil šolskim problemom. Ugotovil je, da marsikatera šola v občini nima centralne kurjave. To nevarnost občutijo predvsem v tistih šolah, ki so najbolj izpostavljene burji in mrazu. Vsak si lahko predstavlja, kakšne posledice ima tako stanje na otroke. Glede ricmanjske šole je svetovalec Slovenske skupnosti ugotovil, da bi bilo primerno in potrebno razširiti dvorišni vhod, z nekoliko zemlje za gredice urediti teren, preurediti dve sobi v prvem nadstropju v učilnici, iz pritličja narediti primerno telovadnico in urediti mejni zid na južni in zahodni strani. Na dvorišču bi potem uredili tudi igrišče za športno dejavnost vaše mladine. Te potrebe glede šole je isti svetovalec postavil že lansko leto, a dosedaj še niso bile rešene.

Pri postavljanju drogov za cestno razsvetlavo bi morali skrbeti, da bi služili za najširšo možno osvetlitev. V Pulju-Domjo je še danes skupina hiš (Vatovec) brez razsvetljave, kljub temu da te hiše stoje tam že petdeset let. In sploh bi bilo treba

bolje razsvetliti obmejne vasi (Gročano in Drago) že zaradi tega, ker sta tik ob meji.

Glede kanalizacije v Ricmanjih so nuina mnoga dela, da se prenove ves sistem kanalov. Na ta način se bodo izboljšale higienske razmere, Istočasno naj bi uredili in razširili poti.

O nameravani ureditvi vaških parkov je svetovalec Slovenske skupnosti Žuljan zahteval od občine, naj najprej določi prostore za parke v vseh vaseh in ne samo v nekaterih, medtem ko je samo urejanje parkov lahko postopno. Občina naj med drevesi, ki jih nasaja, primerno upošteva lipo zaradi njenih posebnih lastnosti.

Spomenik padlim, ki ga namerava postaviti občina, naj bo zgrajen na najbolj vidnem kraju, da bo v opomin in spomin domačim in drugim ljudem.

Na koncu je svetovalec Slovenske skupnosti predlagal dolinski občinski upravi, naj postavi na glavni trg vsake vasi, ki so bile prizadete z razlastitvami, kamnito ploščo, v katero naj se vkleše količina razlašene zemlje, leto razlastitve in cene, po katerih je bila zemlja plačana.

Drugi svetovalec Slovenske skupnosti, Glavko Petaros, je pa v svojem govoru predvsem obravnaval vprašanje kulturnega doma v Boljuncu. Denar, ki ga je boljunška srenja dobila za pobrano zemljo, bi bil najbolje naložen, če bi ga izkoristili za kulturne namene. Kulturni dom naj bi bil tak objekt. Poleg tega se je ustavil še ob vprašanju mnogih javnih delih, ki jih vasi potrebujejo. Omenil je potrebo po javnem telefonu v Gročani. Tudi problem smeti, ki so se nabrale v naravi, je treba rešiti.

Dve spominski proslavi

V gledališki dvorani v Kopru je bila v sredo dopoldne spominska proslava ob 30-letnici II. tržaškega procesa, ki se je zaključil, kot znano, s petimi smrtnimi obsodbami, ostalih 55 obtožencev pa je prejelo visoke zaporne kazni. O poteku procesa in o njegovih okoliščinah je pred nabito polno dvorano, v kateri so bili tudi vidni predstavniki slovenskih političnih in kulturnih organizacij iz Trsta, mati narodnega heroja Pinka Tomažiča in več preživelih udeležencev samega procesa, je spregovoril Vladimir Dujmovič, ki je bil pred 30 leti sam obsojen od posebnega fašističnega sodišča.

Učenci osnovne šole, ki nosi ime po Pinku Tomažiču, so izvedli recital, ki je obsegal deklamacije ter zborovsko petje s primerno govorjeno povezavo.

V atriju Pokrajinskega muzeja v Kopru je bila ob tej priložnosti odprta razstava, na kateri so zbrani dokumenti o delovanju Pinka Tomažiča.

Podobna svečanost, ki jo je priredil »Krožek za družbene in politične vede Pinko Tomažič, je bila sinoči v Kulturnem domu. Spominski govor je imel Mirko Kapelj, skrbno pripravljen kulturni program pa so izvajali člani Slovenskega gledališča, gojenci Glasbene matice in pevski zbor »Valentin Vodnik« iz Doline. Tudi te spominske proslave se je udeležila mati heroja Tomažiča, udeleženci procesa in njegovi sorodniki.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Saša Škufca

TRNJULČICA

Pravljava v treh dejanjih

Scena: Demetrij Cej

Kostumi: Maria Vidauova

Pesmi: Miroslav Košuta

Režija: MARIO URŠIČ

V soboto, 18. t.m. ob 10. in 16. uri v Katoliškem domu v GORICI

v četrtek, 23. t.m. ob 10. in 15.30 v župnijski dvorani v DOBERDOBU

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

Saša Škufca

TRNJULČICA

Pravljica v treh dejanjih

Scena: Demetrij Cej

Kostumi: Marija Vidauova

Pesmi: Miroslav Košuta

Režija: MARIO URŠIČ

V torek, 21. t.m. ob 15.30

v sredo, 22. t.m. ob 15.30

IGRA »VSAK ČLOVEK JE MOJ BRAT« PRI SV. IVANU

V Svetoivanskem Marijinem domu v Trstu bodo tržaški skavti igrali v nedeljo 19. decembra ob 17 uri moderno igro

VSAK ČLOVEK JE MOJ BRAT

Nastopi 27 dijakov.

Vljudno vabljeni!

DRUŠTVO SLOVENSKIH IZOBRAŽENCEV V TRSTU

VABI NA PONEDELJSKI VEČER,

ki bo 20. decembra v ulici Donizetti 3 ob 20. uri.

Openski župnik, g. Viljem ŽERJAL bo nanizal

NEKAJ BOŽIČNIH MISLI

Po predavanju bo razgovor.

»BOŽIČNI VEČER« V SLOVENSKEM

KULTURNEM KLUBU

V soboto, 18. t. m. bo v Slovenskem kulturnem klubu v ul. Donizetti 3

»BOŽIČNI VEČER«

Začetek ob 19. uri.

Mladi, vabljeni ste vsi!

Odbor SKK

V veži Kulturnega doma v Trstu razstavlja svoja novejša dela slikar Jože Cesar.

BERGANTOV KONCERT ORGELSKIH SKLADB V TRSTU

Na Štefanovo, 28. t.m. ob 17. uri bo v cerkvi Brezm. Spočetja v ulici sv. Anastasia orgelski koncert božičnih skladb. Izvajal jih bo znani slovenski mojster na orglah Hubert Bergant.

V veži Kulturnega doma so pred proslavo odprli razstavo dokumentov in fotografij, ki osvetljujejo delovanje in akterje tržaškega procesa.

AKTUALNO PREDAVANJE

V torek zvečer je imel dr. Slavko Tuta v Slovenskem klubu izredno zanimivo predavanje o drugem tržaškem procesu v najhujši fašistični dobi proti slovenskim predstavnikom. Dvorana je bila popolnoma zasedena, navzoči so bili tudi odlični predstavniki javnega življenja, kar dokazuje, da je bila vsebina predavanja aktualna in živa.

Druga vrednost je bila objektivnost Tutovih besed, ki je bil sam priča in akter tistih strahovitih dogodkov. Prikazal je tudi ljudi, ki so takrat postavljali v stalni življenjski nevarnosti temelje za poznejšo osvoboditev.

Objektivnost in živo pričevanje je seglo poslušalcem v zavest in v srce.

Podobnih predavanj, ki brez potvarjanja ali zamolčevanja resnice prikazujejo boj primorskih Slovencev, kot je to pokazal dr. Tuta, si želimo še.

★

BRAVCEM

Bravce obveščamo, da smo morali zaradi tehničnih težav podrobnejše poročilo o pevski reviji Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta odložiti za prihodnjo številko.

POLOŽAJ NA HRVAŠKEM SE ŠE NI POMIRIL

(Nadaljevanje z 2. strani)

ganizacije ljubljanskih študentov, ki med drugim govori naslednje: »Ljubljanski študentje smo že prej opozarjali na nevarnosti, ki jih povzročajo ekstremni nacionalizem, kar pa žal pri nekaterih najodgovornejših subjektih jugoslovanskega družbenega življenja ni našlo potrebnega odziva.

Tako kot vsem drugim, smo tudi hrvaškimi kolegom vselej odkrito in argumentirano povedali, s katerimi njihovimi postopki in stališči se ne moremo strinjati. Naša kritika je bila načelna in diferencirana in tako ne moremo molčati ob tem, ko argumente in načelni politični boj zamenjuje represija kot politična metoda.

Ne moremo pristati na različno tretiranje soodgovornih oseb za nastalo situacijo, zato opozarjamo na bistveno razliko med častnim umikom in kazenskim pregonom. Menimo, da kazenski pregoni in politični procesi bodo prej okrepili šovinistične težnje, kot prispevali k odpravi objektivnih družbeno političnih in ekonomskih vzrokov.«

♦ ♦ ♦

V prvih devetih mesecih letošnjega leta je za prosilo za politično zavetje v Italiji 885 Madžarov, 452 ljudi jugoslovanskega državljanstva, 348 Poljakov, 269 Romunov, 93 Čehoslovakov, 2 Albanca in 33 državljanov drugih držav. Poslali so jih navadno v begunsko taborišče na Padričah na tržaškem Krasu.

VABILO

Ravnateljstvo nižje slovenske srednje šole v Gorici, ulica Randaccio, sporoča, da bo v petek, 17. decembra, ob 18. uri roditeljski sestanek v šolskih prostorih.

Vabljeni so starši in njihovi namestniki.

POTOVANJE PO SKANDINAVIJI**VIATICUS**

LVI.

Toda ves ta snobizem in težnja po abstraktni pravičnosti vplivata nedolžno, skoro otroško neobgljeno, in če nas v prvem času odbijata, se nam čez čas razodeneta kot tipična idealistična poteza švedskega značaja, kot notranja težnja po dobroti, in počasi se nam tudi švedski človek prikupi, čeprav je manj spontan kot Norvežan ali Danec. Opazimo celo, da so vse tipične poteze švedskega značaja močno podobne potezam našega lastnega slovenskega narodnega značaja. Tudi mi smo idealisti, zadržani, kompleksni, skoraj nespontani, le da bolj grobi, manj kultivirani in bolj navajeni konfliktov ne le v naši bližini, ampak tudi tega, da smo vedno bolj ali manj sredi njih. To dodaja našemu značaju precej večjo porcijo trdosrčnosti, brezobzirnosti in kruhoborstva, kot jo najdemo pri Švedih. Šved rad plača, da lahko pozira in razkazuje svoj idealizem, Slovenec pa je preskop, da bi plačal za to, in se rajši zadovolji s slovesom skopuha in materialista. Tak mecen, kot je bil Nobel in kot jih imajo Švedje še na ducate, je pri Slovencih sploh nepojmljiv. Slovenec rajši dopusti, da se polasti (ob pomanjkanju dedičev) po njegovi smrti vsega njegovega premoženja država (celo tuja), kakor da bi sam kaj zapustil v kulturne ali dobrodelne namene. Kvečjemu zapiše v oporoki kaj kakšnemu duhovniku (a ne Cerkvi), ker želi, da mu du-

hovnik še živemu izkazuje hvaležnost, katere od Cerkve kot neosebne ustanove ne bi bil deležen na ta način, mrtvemu pa plačuje z mašami. Niti na misel pa mu ne pride, da bi zapustil kaj v narodne namene ali kaki kulturni ustanovi. Kaj takega se menda pri Slovencih že desetletja ni zgodilo. Zadnji taki primeri so znani iz prejšnjega stoletja.

★

Vožnja od Uppsale do Stockholma traja eno uro in vlak pelje skozi prijazno pokrajino, ki se zdi v toplem poletnem soncu skoro južnjaško vedra. Bližino velemesta je čutiti že po številnih tujcih v vlaku. Na postaji v Uppsali se dolgo poslavljajo člani nekega izraelskega sosodstva, v izraelsčini in »jidisch«. Verjetno so se po dolgih letih spet srečali, potem ko jih je razpršilo nacistično neurje, in zdaj se spet ločujejo, morda za dolgo časa. Mož in žena, ki se končno odtrgata od sorodnikov in vstopita v naš vagon, tik preden se je vlak premaknil, govorita med seboj izraelsko, sorodniki na peronu pa začno spet govoriti med seboj švedsko. Nenaavadna usoda judovskega naroda, ki se odraža v vsaki družini, a vendar je malokateri narod v sebi tako trden, odporen in koheziven kot judovski. To gotovo ni biološka lastnost. To moč mu daje sama njegova zasidranost v lastni duhovni tradiciji. (dalje)

Delo sindikata slovenskih šolnikov

Prejšnji četrtek je imel odbor sindikata slovenskih šolnikov v Gorici svojo tretjo redno sejo, na kateri je v **glavnem razpravljaval** o razmnožitvi skript, ki naj bi nadomestovale potrebne učbenike na srednjih šolah.

Odbor naproša vse predmetne profesorje, naj mu sporočijo, kakšno je tozadevno stanje po razredih in predmetih. Naproša tudi vse profesorje, naj čimprej pripravijo potrebna skripta, kjer manjkajo učbeniki, da bo sindikatov odbor poskrbel za razmnožitev na ciklostil.

Upanje je, da bo požrtvovalni trud sindikata in profesorjev s preskrbo učbenikov ali skript odpravil eno največjih hib, ki ovirajo uspešen pouk na naših šolah.

Druga točka dnevnega reda je razpravljala o zahtevi in potrebi dodatnih učnih moči na osnovnih šolah v sorazmerju s številom učencev. Sklenjeno je bilo, da se bo **Sindikata slovenskih šolnikov** zavzemal za okrepitev učnih moči na osnovnih šolah v ulici Randaccio, v Jamljah, Dolu, Sovodnjah, v Rupi, na Vrhu in v Pevmi, v smislu člena 12 zakona št. 820, ki ga je letos v juliju odobrila poslanska zbornica, v septembru pa senat.

Če se bo število učencev ohranilo na letošnji ravni, bo Sindikat zahteval za Gorico še eno začasno in eno stalno mesto, na Vrhu dve začasni mesti, v Pevmi, v Sovodnjah, v Rupi, Dolu in Jamljah, pa po eno začasno mesto.

Ker so razprave o učbenikih na srednjih šolah in učiteljskih močeh na osnovnih s

stvarno poglobitvijo problemov zajele ves čas, so bile druge manj važne točke odložene na naslednjo sejo.

Rupa PRIJETNO SREČANJE

Pred nekaj dnevi smo imeli v domači gostilni prijeten družabni večer. Vesela pesem je odmevala pozno v noč. Pevce in prijatelje prosvetnega dela v našem kraju je povabil na sestanek in večerjo urar Vižintin, vneti član pevskega zborov »Lojze Bratuž« in »Mirko Filej«.

V prijetni družbi so se zbrali pevci in pevke obeh zborov s svojimi pevovodji. Izmenjavali so si misli in spodbude za prosvetno delo, obenem so tudi pokazali svoje sposobnosti v petju in prijateljsko tekmovali v lepi pesmi.

Takšna neuradna prosvetna in pevska srečanja imajo globok pomen, morda še bolj kot kake uradne tekme. Zato bi ne bilo napak, če bi se podobni sestanki ali družabni večeri še nadaljevali.

NEPOTREBNE SKRBI

Nekaj časa se že opaža, kako se nekatere italijanske skupine brigajo in skrbijo za naše ustanove in šole.

Prejšnji teden so fašistični mladinci, pobalini se ne sme reči, metali letake pred slovenske šole. Na letakih so bila šovinistična gesla, da mora cona B zopet pripasti Italiji.

V začetku tega tedna so si izposodili prostore pri vhodih v naše šole drugi italijanski študentje. Delili so letake, da ne marajo iz dosedanjega šolskega poslopja »Fermi« v neko drugo (vila Serena) in naj zato vsi dijaki stavkajo. Slovenski menda zato, ker bi italijanski študenti šli v preurejene in tople učilnice, slovenski pa naj bi ostali v mrzlih in vlažnih dosedanjih?

CESTNA DELA

Menda se je malokatero leto vrgla občinska uprava s tako vneto na cestna dela kakor letos. Ponekod se polagajo greznični odtoki, drugod razne napeljave, se širijo ovinki ali izboljšujejo cestišča.

Pri vsej tej zavzetosti pa je čudno le to, da se namreč začenjajo vsa ta javna dela v začetku zime, ko je ponavadi deževno vreme. Neprehodnih in blatnih cestišč bomo imeli v vsaki mestni četrti po nekaj.

Za stanovanje je še bolj nerodno, da se ta dela opravljajo brez sistematičnega načrta. V mestni okraj na Livado ni mogoče priti niti z avtom, ker sta istočasno v popravilu obe ulici (Palladio in Buffolini), ki vzporedno vodita na Livado. Zaradi globoko izkopanih in z deskami pokritih jarkov je pot še za pešca nevarna.

Ko bodo odtoki končani in ceste spet prevozne, upamo, da ne bodo spet začeli kopati za napeljavo kakega telefona ali podobnega. Vse je namreč mogoče pri podobnem načrtovanju za javna dela. Pa še nekaj. Prebivalci ob Drevoredu XX. septembra se jezijo, ker mestni uslužbenci obrezujejo veje košatih kostanjev skoro do debla, Zelene drevored bo kmalu zginil, tako tudi nekdanja zelena Gorica, nekoč imenovana »avstrijska Nica«.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nova Truhlarjeva knjiga

Te dni je prišla na italijanski knjižni trg nova knjiga slovenskega jezuita, teologa in profesorja na papeški univerzi v Rimu dr. Vladimirja Truhlarja. Knjiga je izšla pri založbi Queriniana in ima naslov Concetti fondamentali della teologia spirituale (Osnovni pojmi duhovne teologije) ter se pridružuje ostalim osmim Truhlarjevim knjigam, ki so izšle za italijanske brave: naj omenim le nekaj naslovov — *Teilhard in Soloviev*, *Ura laikov*, *Kristus, naša izkušnja*, *Razjasnjujoča koncilna obzorja*, *Antinomije duhovnega življenja* in druge.

Delo, ki je pravkar izšlo, je avtor razdelil na dve zaključeni celoti. V prvem delu govori o izkustvenem življenju in zagovarja trditev, da se nam kaže duhovna teologija vedno bolj kot začetek verskega izkustva. »To krščansko izkustvo je specifična oblika tiste izkušnje lastnega jaza in dimenzije absolutnega, ki je skupna vsem ljudem. Današnja duhovna teologija nosi v sebi tudi široko uvajanje k zavesti in k razvoju tega skupnega izkustvenega toka. Zato je teologija bolj kot vse druge neobhodno potreben in bistven element za polno humanizacijo, ki se more poglobiti do dna. Duhovna teologija kot uvod v to življenjsko izkustvo je torej tudi veda, ki razglablja o samih osnovah človekove humanizacije.«

V luči te ugotovitve mislim, da bo to Truhlarjevo delo zanimivo branje in proučevanje tudi za človeka, ki sicer ni krščanskega svetovnega nazora, ki pa se odgovorno in samostojno loteva osnovnih bivanjskih vprašanj. Avtor sam nakaže to možnost v uvodu knjige. »Najbolj resnična diskriminacijska črta, ki jo zasledimo v današnjem človeštvu, ne teče med krščanstvom in komunizmom-marksizmom, ampak je tista, ki deli ljudi z izkustvenim življenjem od ostalih, ki takega življenja ne premorejo.«

Jasno je zato, da se avtor skozi vse delo vrača k osnovnim človekovim vrednotam, da se vseskozi zavzema za odgovorno in zavestno poglobljanje človekove duhovnosti, da mu je vedno pred očmi svet v njegovi celoti: s kristjani in nekristjani, s pristno samozavestnimi ljudmi, s pozitivnimi in negativnimi videzi življenja, z današnjo in zgodovinsko prakso človeških ustanov, zlasti pa s svetom kot materijo, brez katere nas sploh ne bi bilo.

V drugem delu svoje zadnje knjige Truhlar govori o duhovnih temah, ki se kažejo v podlagi izkustvenega življenja. Kot se je v prvem delu dotaknil osnovnih izkustvenih pojmov v človeku, da bi ga opozoril na pomembnost izkustvenega življenja in mu po tej poti posredoval vsaj osnovne oprijeme tega življenja, tako avtor v tem drugem delu razmišlja o pravilni in koristni uporabi človekovih izkustvenih ugotovitev v zunanem in vsakdanjem življenju. Z eno besedo, razglablja, kako naj bi se okoristili z lastnimi življenjskimi izkušnjami. Zato v poglavjih drugega dela povezuje izkustvo s svetom, s Cerkvijo, z liturgijo, z molitvijo, »z novimi sredstvi«, z delom, s kulturo, z estetskim in intelektualnim življenjem in z drugim.

Ta Truhlarjeva knjiga je precej različna od obeh del, ki sta izšli za slovenske brave

pri Mohorjevi družbi. Tam se avtor kaže kot globok mislec, ki spremlja dogajanje v svetu, ga sondira in ga z veliko natančnostjo beleži v nekakšen almanah današnjega razvoja v krščanstvu in v družbi, tu pa izhaja iz lastnega spekulativnega področja, da sočloveku posreduje iz svoje bogate duhovnosti predloge za drugačno in današnjemu času primernejše doživljanje krščanstva. Res je škoda, da ima slovenski bravec dostop le do prvih dveh del, ki sta samo informativnega značaja, ne pa tudi do ostalih in vse pomembnejših Truhlarjevih del, saj prav ta slednja pripomorejo k lažjemu razumevanju prejšnjih in jih torej v vertikalni dopoljujejo.

Prav ob branju te Truhlarjeve knjige se mi je ponovno vzbudila želja, da bi Slovenci znali kmalu preboleti krizo soočenja s tokovi in dogajanjmi v izvenslovenskem svetu, da bi nato znali prav upoštevati in vrednotiti tiste naše rojake, ki so si v svetu nabrali izkušnje in ki so svetu tudi že posredovali svojo misel in da bi končno po taki poti laže prišli do pristnih življenjskih in krščanskih izbir v družbi.

V upanju, da bomo kmalu dobili tudi slovenski prevod omenjene Truhlarjeve knjige, jo zaenkrat priporočamo vsem, ki poznajo italijanski jezik.

i.t.

SLOVENSKA PREDSTAVA V CELOVCU

Krščanska kulturna zveza v Celovcu je priredila na praznik 8. t.m. v celovškem mestnem gledališču predstavo pesniške drame Thomasa S. Eliota »Umor v katedrali«. Gostovalo je Slovensko ljudsko gledališče iz Celja, režiral pa Franci Križaj. Eliotovo delo je prevedel Venio Taufer. Gallusove pesmi je med predstavo pel moški komorni zbor iz Celja pod vodstvom Egona Kuneja. Za sceno je poskrbel Avgust Lavrenčič, za kostume pa Mija Jarc.

Za predstavo je izdala Krščanska kulturna zveza v Celovcu tudi čedno vabilo z razlago igre, predstavila pa je na njem na kratko tudi pesnika Eliota.

PREDAVANJE O ZDOMSKI LITERaturi V SLOVENSLEM KULTURNEM KLUBU

V soboto, 11. t. m. zvečer je predaval v Slovenskem kulturnem klubu v ulici Donizetti prof. Martin Jevnikar o »Slovenski zdomski literaturi«. Dijaški mladini in odraslim, ki so se za to priložnost zbrali v klubski dvorani, je prikazal dela treh zdomskih pisateljev: Zorka Simčiča, Ruda Jurčeca in Karla Mauserja. Omenil je njihova najznačilnejše knjige ter orisal njihovo vsebino in umetniško veljavo. Opozoril je zlasti na posebne poteze njihovega pisanja, tako npr. pri Simčiču na skoro baročno kompozicijo v »Ljubljanskem triptihu«, pri Jurčecu na zanimivi avtobiografski značaj njegovih knjig in pri Mauserju na aktualnost, zajeto iz vojnega in povojnega časa.

Jesen na Krasu

V Finžgarjevem domu na Opčinah je bila v nedeljo prireditve v slikah, petju in glasbi »Jesen na Krasu«. Kot vedno je bila dvorana nabito polna, saj se Openci radi zbirajo v Finžgarjevi dvorani, da prisluhnejo petju in glasbi mladih.

Najprej je nastopil ansambel »Taims«, ki je zaigral nekaj pesmi. Pevska skupina je z njihovo spremljavo zapela dve pesmi, štajersko ljudsko »Dere sem jas mali büa« in »V dolini tihi«. Mladi Jože pa je z velikim občutkom zapel ljudsko pesem »Moj rodni kraj«, ki je postala že nekaka himna ansambla »Taims«. Sledil je nastop mladih solistov. Sedem otrok je zaigralo na klavir nekaj skladbic, med njimi mala Suzana Škerlavaj in Martina Repinc. Škoda le, da je bila med njihovim nastopom na odru tema zaradi jesenske slike na platnu, kajti tako občinstvo ni moglo spoznati še drugih solistov. Slike so bile zelo lepe in živih barv, mislim pa, da bi bili lahko izpustili, zaradi otrok, sliko in pesem o pokopališču.

Zopet se je oglasil ansambel »Taims« z glasbo. Medtem ko so se na platnu kazale slike Repentabra, je zaigral štiri pesmi: »Med brajdami«, »Igral sem na orglice«, »Pod lipco« in »Pod to goro«. Tudi ansambel »Naši mladi« je lepo zaigral svoje melodije. Ob njihovi spremljavi so tri deklice lepo zapele pesmi »Kje so tiste stezice«, »Beli cvet« in »Res je, res«.

Proti koncu sporeda je pevska skupina pod vodstvom prof. Staneta Maliča zapela »Nocoj pa oh nocoj« in Gruđnovno pesem »Sinku«, ki jo je uglašil prof. Malič.

Med točkami je bilo slišati na trak posnete recitacije pesmi Vinka Beličiča o kraški gmajni.

Prireditve »Jesen na Krasu« je zaključil ansambel »Taims« s tremi melodijami in s pesmijo »Valeta«, katero je zapela pevska skupina Finžgarjevega doma.

Prireditve je dobro uspela, a občinstvo bi bilo

gotovo še bolj zadovoljno, če bi bil pred vsako točko kdo predstavil nastopajoče in njihove učitelje ter skladbe, saj vsakogar zanima, kdo so nastopajoči in kdo jih je za nastop pripravil.

IZŠEL JE SLOVENSKI UMETNOSTNO-ZGODOVINSKI LEKSIKON

Pri založbi Mladinska knjiga v Ljubljani je pred kratkim izšel široko znanovan Evropski umetnostno zgodovinski leksikon, ki ga je pripravil dr. Luc Menaše, izredni profesor ljubljanske filozofske fakultete. Obsežno delo obsega preko 2000 strani besedila. Njegova pomembnost je v tem, ker gre za prvo tovrstno strokovno publikacijo pri nas in sploh prvi slovenski leksikon umetnostne zgodovine.

Menašejev leksikon, ki obsega preko 9000 gesel, je mišljen kot praktično pomagalo, ki ne bo koristilo le strokovnjakom, marveč širšemu krogu, predvsem šolnikom, študentom in tudi ljubiteljem likovne umetnosti. Važen je tudi izčrpen seznam literature, ki bo služil strokovnjakom in študentom kot bibliografski repertorij. V knjigi je zajeta vsa zahodnoevropska umetnost od starih Grkov do sodobne svetovne umetnosti.

Delo je pomembno tudi zaradi široko zajetega slovenskega izrazoslovja, kar je zelo važno predvsem pri študiju umetnostne zgodovine.

Cena tej knjigi je 45.000 starih dinarjev.

★

Izšla je nova, 31. številka revije »Srečanja«, ki prinaša med drugim pogovor z dvema duhovnikoma iz Beneške Slovenije, članek Silva Devetaka »Ustavni položaj Slovenije v odnosih s tujino«, intervju s poslancem Marjanom Tavčarjem o znani » aferi 25 poslancev« (sam je eden od njih), članek Marka Waltritscha o poslancu Lorisu Fortunu, razgovor z Josipom Vidmarjem o Ivanu Preglju in še marsikaj zanimivega.

Sodobno kmetijstvo

Vedno znova se pojavlja vprašanje, ali je reja perutnine še donosna, takorekoč še vedno zlata jama kmetijske dejavnosti. Pred nekaj leti bi odgovor bil zelo enostaven, seveda pozitiven, ker je povpraševanje po perutnini in jajcih bilo zelo močno. Kljub nenehno rastočemu povpraševanju po perutnini pa je prišlo do precej hitre zadržitve tržišča in to skoraj povsod v Evropi. Zdaj je položaj, v katerem so se znašli rejci, k sreči dovolj jasen, vendar stoji vsak rejec pred neodločljivo izbiro: ali opustiti negospodarno proizvodnjo, ki krije ponekod komaj stroške krme ali pa jo povečati do obsega, pri katerem se da lažje doseči rentabilnost, ki omogoča racionalno opremo farme, sodobno mehanizacijo in ki zagotavlja ustrezno produktivnost dela. V tem smislu je odgovor popolnoma odveč. Kvečjemu bi dodali še to, da bi za uspešno gospodarjenje ne zadostovala skrb za racionalno opremo in mehanizacijo, ampak da ni več moč misliti na sodobno rejo perutnine brez nenehnega izobraževanja. Dober rejec pa mora biti tudi sposoben oceniti zdravstveno stanje perutnine. Tisti, ki misli, da bo reševal tovrstne probleme reje s pomočjo živinozdravnika, dela v bistvu račune brez krčmarja. Pri minimalnih dohodkih je donosna samo reja določene obsega; vsak večji spodrseljaj utegne biti zato usoden. Za okrepitev napisanega bomo prikazali stanje v Zvezni republiki Nemčiji. Zadevni podatki so več kot zgovorni.

Reja piščancev

Lani so v okviru Evropske gospodarske skupnosti zredili približno 920 milijonov piščancev ali kar 14 odstotkov več kot leto prej. Največji skok v proizvodnji so zabeležili v ZRN, kjer so priredili 146 milijonov piščancev, kar je dobro četrtno več kot leto prej. V ZRN prirede sedaj skoraj dvakrat več perutninskega mesa kot teletine. V prireji zavzema Holandska drugo mesto, kjer so lani zvečali proizvodnjo za 20 odstotkov. Druge dežele so zvečale prirejo precej manj. Največji porabnik perutnine je ZRN, kjer so povečali porabo za 13 odstotkov.

Ker se je na zahodnonemškem trgu zvečala tudi ponudba perutnine iz dežel Beneluxa, predvsem iz Holandske, se je zaradi velike ponudbe na trgu znižala cena. Tudi v prihodnje se zaradi predvidenega povečanja prireje obeta znižanje cene.

Dandanes je v ZRN za 80 odst. vseh piščancev za pitanje v čredah z več kot 10.000 piščancev. Te štiri petine piščancev redi samo 622 rejcev. Med njimi je le 128 takih, ki imajo farme z več kot 25.000 piščanci. Koncentracija prireje ima že velik obseg in se še nadaljuje.

Pridobivanje jajc

Tudi pridobivanje jajc se nahaja v podobnem težavnem položaju kot prireja piščancev. Težave pa so bile lani še večje. Proizvodnja se je povečala, povečal se je tudi uvoz iz dežel Beneluxa. Zvečala se je tudi poraba in sicer za 280 jajc na prebivalca, kar je 13 do 14 odst. jajc več kot leto prej. Vendar naraščanje zaostaja za povečanjem ponudbe in cene jajc so bile lani precej nižje kot leto prej. Položaj se je nekoliko popravil šele proti koncu leta. Zato se je zmanjšalo vseljevanje jarcic v celem letu.

Reja perutnine za začetnike

Vpliv trga na strukturo pridelovanja

Položaj na trgu pa še bolj vpliva na spremembe v strukturi pridelovanja. Od decembra 1967. leta do decembra 1969 se je zmanjšalo število rejcev kokoši za 320.000 ali za 18,4 odst. in jih je bilo še 1.42 milijona. V glavnem so opuščali rejo tisti, ki so imeli manj kot 1000 kokoši. Rejo so opuščali tudi rejci s 1000 do 3000 kokoši. Takih je bilo

približno 300. Medtem ko je bilo leta 1967 35 odst. kokoši v jatah pod 50 kokoši, jih je bilo samo dve leti pozneje 28 odst. 72 vseh rejcev je imelo manj kot 20 kokoši. Ti so imeli 15 odst. vseh kokoši. Imeli so jih v glavnem za samopreskrbo. Najbolj se je zmanjšala reja pri rejcih, ki so imeli 50 - 1000 kokoši. Le ti nimajo kokoši samo zase. Za te velikosti pa je težko dobiti ustrezno mehanizacijo, ki je povrh pri takšnem obsegu tudi precej draga. V tem primeru se morajo rejci odločiti: ali povečati ali opustiti rejo. Rejo so povečali samo rejci z več kot 3000 kokošmi. Razvoj gre očitno v to smer.

TEDENSKI PREGLED DOMAČEGA ŠPORTA

ODBOJKA - Moška B liga

VBC OLIMPIA - BOR 3:2 (9:15, 15:6, 15:11, 11:15, 16:14)

V Vercelliju so plavi ponovno doživeli poraz. To je morda najslabši rezultat letošnjega prvenstva, saj so Tržačani izgubili proti povprečni šesterki, ki zdaleč ne more konkurirati s tehniko Borovcev. Po zelo utrudljivi vožnji so naši fantje stopili na igrišče brez treh igralcev: Plesničarja, Fučke in Germanija, ki niso mogli na pot. To je seveda zelo vplivalo na igro slovenskih predstavnikov, za nameček pa moramo še omeniti, da se je kapetan S. Veljak ves čas počutil zelo slabo in da je moral prav v zadnjem setu pri stanju 14:14 dokončno zapustiti igrišče. Domačini so svoje tehnične pomanjkljivosti skušali nadoknaditi z izredno požrtvovalnostjo. Poleg tega so se lahko posluževali menjav, medtem ko so bili naši prisiljeni igrati z nepreizkušeno postavo. Od celotne tekme je vsekakor omembe vreden tretji set, v katerem so si plavi pripravili izredno priložnost, da bi si ga osvojili. Vodili so namreč že z 10:4, ko so začeli domačini z ostrim protinapadom in po 45 minutah igre so končno dobili niz. Zadnji del igre pa je pripadel Olimpiji predvsem zaradi utrujenosti Borovcev in zaradi že omenjene slabosti Veljaka.

V prihodnjem kolu se bodo plavi srečali s še neporaženo ekipo CUS iz Turina, tako da bomo lahko v soboto v ul. della Valle spet gledali vrhunsko odbojko.

Moška C liga

DLF MESTRE - KRAS 3:1 (2:15, 15:9, 15:11, 15:3)

Proti bivši Fiammi, ki se je sedaj prekrstila v DLF Mestre, so Kraševci nepričakovano zgubili. Poleg tega, da vsi Zgoničani ne hodijo redno na treninge, jih je pokopalo tudi dejstvo, da so odšli na pot pregotovi zmage. Res so rdeči dobili brez težav prvi set, to pa jim je bolj škodilo kot koristilo, saj se od takrat niso mogli več zbrati in zaigrati na dostojni ravni. Slaba igra naših predstavnikov se je stopnjevala in dosegla v zadnjem setu pravi višek, ko so morali kloniti domačinom s 15:3, kar ne dopušča nikakega opravičila.

Ob koncu je treba še omeniti zelo »športno« publike, ki je ves čas pozdravljala Tržačane z različnimi slogani kot »Viva l'Italia«, »Tornate da Tito!« itd. Zgleda, da je šovinistični duh še živ tudi v športu, čeprav je minilo že skoraj trideset let po padcu fašizma!

Ženska B liga

BOR - SOKOL 3:1 (15:9, 15:10, 14:16, 15:3)

Dekleta iz nabrežinske občine so zaključila prvi cikel nemogočih tekem, saj so se v prvih treh kolidih srečala z najmočnejšimi ekipami svoje skupine in po predvidevanjih niso osvojila niti točke. V nedeljo pa so v drugem slovenskem derbiju z igrala zadovoljivo in predvsem umirjeno. Na drugi strani mreže je igral Bor, ki je dokazal, da tudi

v odsotnosti trenerja lahko meri zelo visoko. Zavadlalo in tovarišice so zaigrale res dobro in tekma je bila vsekoli dopadljiva, če seveda izvzamemo zadnji niz, ki se je zaključil v par minutah, saj ni Sokol nudil nikakega odpora več. Pri Sokolu je v tej tekmi opravila svoj krstni nastop v B ligi obetajoča Banova, ki je zlasti v prvem setu presenetljivo dobro opravila svojo nalogo. Ostale igralke so na obeh straneh mreže zaigrale solidno, razen da so grešile preveč servisov in prestrejanje bi lahko bilo boljše.

OMA - BREG 3:1 (15:10, 15:6, 9:15, 15:10)

Proti vsakemu pričakanju so izkušene Brežanke položile orožje pred OMA, ki je v nedeljo zaigrala brez kompleksov. Dolinčanke pa so nasprotnice verjetno podcenjevale in si tako zapravile zmago. Ta poraz resno kompromitira nadaljne upe na osvojitve prvega mesta. V nedeljo nas je presenetila pomlajena ekipa OMA, ki je letos tik pred prvenstvom zgubila dve najboljši igralci, a kljub temu igra zelo samozavestno in, kot kaže, sploh ne misli na izpad. Prva dva seta sta bila prava zbirka napak Brežank, ki so se v tretjem prebudile in z lahkoto opravile z nasprotnicami. Kazalo je že, da bodo lahko plave obrnile izid sebi v korist; že takoj ob začetku zadnjega niza pa smo spoznali, da je bil osvojeni niz le izjema v grdi nedeljski igri.

KOŠARKA - Moška D liga

BOR - TREVISO 47:60 (21:30)

Kot smo morali pretekli teden pohvaliti Lakoviča in tovariše, tako moramo tokrat beležiti, da so nas naši fantje popolnoma razočarali. Proti sicer solidni, a »nizki« ekipi Borovci sploh niso lovili odbitih žog. Tu se je zlasti poznala odsotnost Sirka, ki je bil za to pravi mojster. Lakovič (edini, ki se je dvignil iz splošne sivine) se je zaman trudil, da bi koordiniral igro, ni in ni šlo. Tržačani so po težko realiziranih koših po neumnosti zgubljali žoge in dovoljevali nasprotniku, da je s točnimi meti nihal koš za košem. Vsekakor je tudi nedeljska tekma dokazala, da je to prvenstvo izredno izenačeno in da so si ekipe povsem enakovredne, zato je in bo borba za vsako točko vedno trša.

NAMIZNI TENIS - Moška B liga

SOKOL - TT BOLZANO 5:1

V nedeljo je prvič stopil za zeleno mizo v B ligi mladi Radovič, ki bi si moral nabirati le izkušnje. Vse prisotne in zlasti trenerja pa je presenetil s solidno igro in z zmago nad boljšim Fardinom, katerega je odpravil z 2:0. Drugo tekmo proti De Gasperiju pa je izgubil zelo častno, saj je osvojil 22 in 13 točk. Bole in Košuta sta opravila zgolj formalnost in prinesla Nabrežincem vsak po dve točki. Sokolovce čaka le še gostovanje in dve domači tekmi proti povprečnim ekipam in tako se jim vsak dan bolj odpirajo vrata za najvišjo državno ligo.

ketna

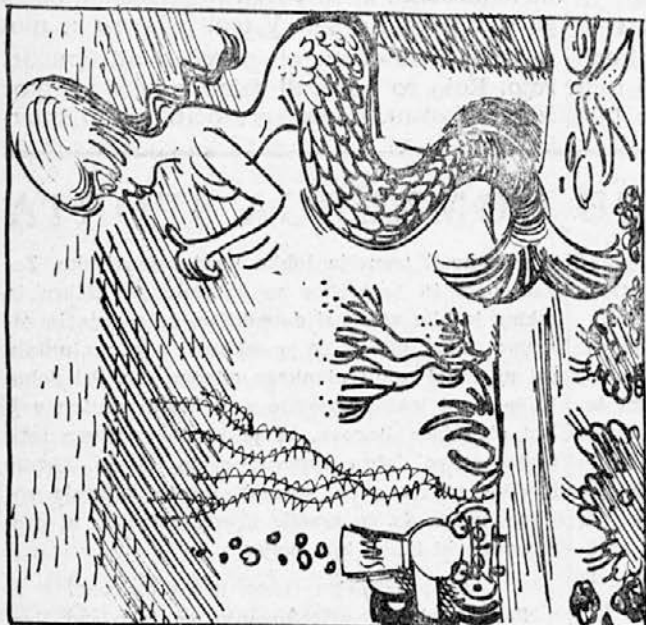

Piše B. T. riše M. B.

S POLNO PARO

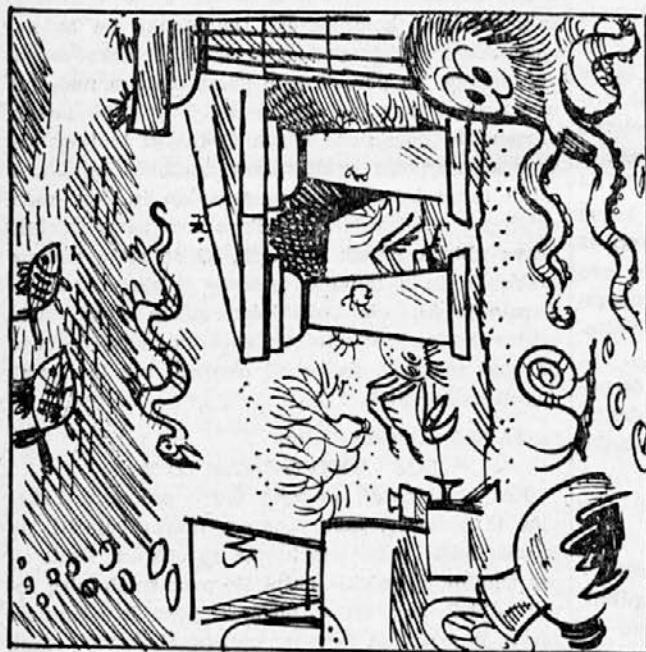
na morje

20

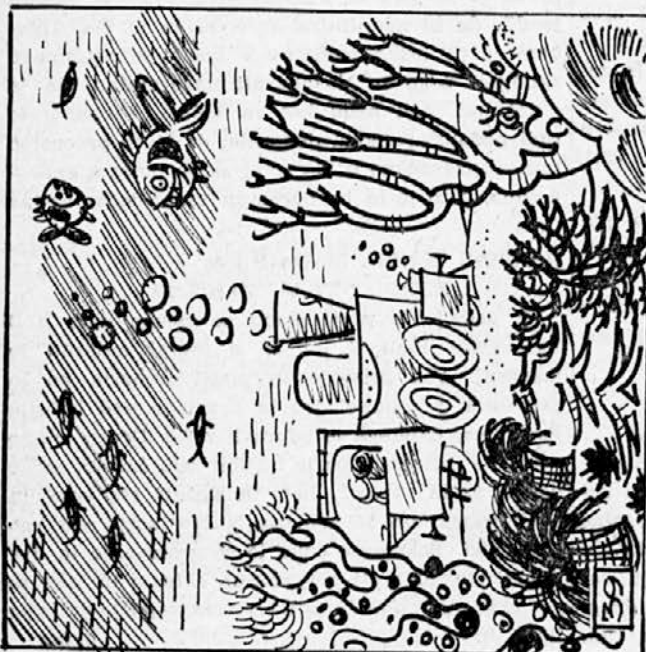
38. »Ni jim za devize!« je pokritiziral Blaž. Zavozila sta torej razočarana turista spet iz mesta. Vsak eno amforo namesto spominka sta vrgla na lokomotivo in nadaljevala pot.

Morska deklica je sedela na občestnem kamnu in stopala! Zaustavila sta.

39. Ulice so bile na debelo porašene z morsko travo in mahovjem. Očitno je šla komunalna ureditev mesta rakovo pot!

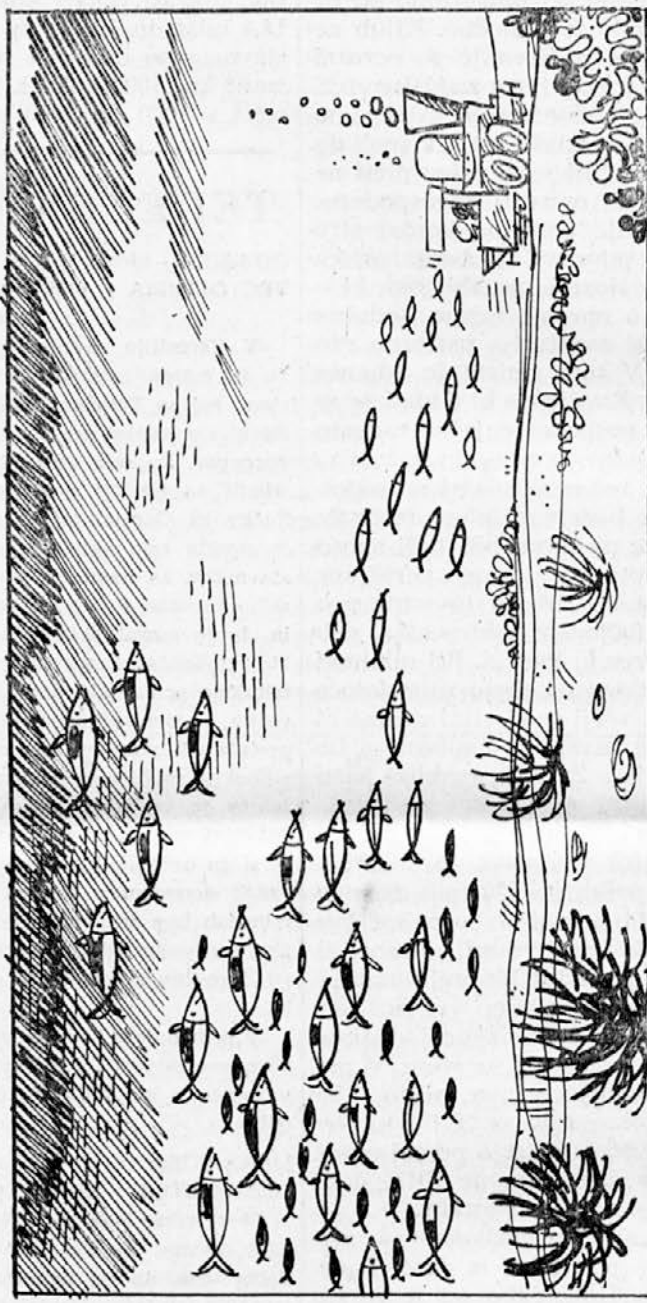
Nič čudnega! Med stebrišči, v votlih palačah so stanovali leni raki, zaspane školjke, počasne hotonice. Prav nič jim ni bilo mar, da je letos turistično leto!

40. »Če nama zmanjka pare, poprosiva kita zanjo!« je Blaž opogumil Tomaža.

In sta potovala... Potovala po samem morskem dnu.

Nič posebno drugače ni bilo to potovanje, kot je potovanje po suhem. Morda celo za spoznanje lažje. Nobene gneče na cestah!

37. V tem ju je zmotil nenavaden šum. Blaž se je ozrl za šumom in kri mu je zaledenela v žilah. Lokomotivi je sledil — ribji vlak. Pravi pravcati ribji vlak. Milijoni in milijoni rib. V kilometrskih vrstah.

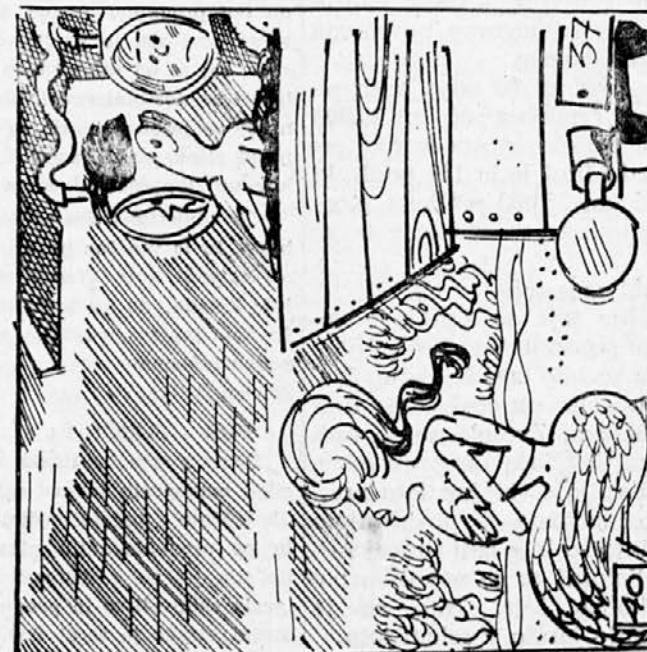
Nekoč sta že vozila vlak. Takrat sta se izmazala. Kako bo šlo tokrat, se jima ni sanjalo.

»Ali ne bi bilo imenitno, ko bi zdajle zagle-

dala ribiško mrežo v morju? Kar vanjo bi zavozila z vlakom!« je vzkliknil Blaž.

»Boljšo misel imam,« je odvrnil Tomaž. »H kopenemu zavijava, pa v tovarno ribjih konzerv z vlakom! Kar skozi glavni vhod!

Kdo ve, ali je bil to pravi čas za šale. Uganka z vlakom, se je začela namreč razvzlatavati. Pa ne tako, kot bi si fanta želela!

39. Deklica pa je opazila na lokomotivi tablico z letnico 1887. Zaničljivo je premerila vozilo od vrha do tal in se naveličano obrnila vstran.

Pognala sta naprej, rdeča kot kuhana morska raka.

»Saj pravim, 'Nautilus' bova morala kupiti, ali pa vsaj pošten batiskaf,« je godrnjal Tomaž.